

กลยุทธ์การขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทความเปลี่ยนแปลง
ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เพื่อการเข้าถึง
กลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย จังหวัดสุราษฎร์ธานี*

STRATEGIES FOR DRIVING BUDDHISM PROPAGATION IN THE CHANGING CONTEXT
OF INNOVATION AND MODERN INFORMATION TECHNOLOGY
FOR REACHING DIVERSE TARGET GROUPS SURAT THANI PROVINCE

ปณณพงศ์ วงศ์ณาศรี*, วีรณัฐ พรหมจักร

Punnapong Wongnasri*, Weeranuch Promjuk

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย สุราษฎร์ธานี ประเทศไทย

Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University, Surat Thani, Thailand

*Corresponding author E-mail: lekpnunapong16@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 2) สร้างกลยุทธ์ 3) ถ่ายทอดกลยุทธ์ และ 4) สร้างคู่มือการขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทความเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เพื่อการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ มีจำนวน 306 คน จากการคำนวณของ Krejcie & Morgan ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล ส่วนเชิงคุณภาพ กำหนดกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 55 คน จากการคัดเลือกแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัญหา ได้แก่ นักเรียน นักศึกษา ในสถานการศึกษาแทบจะไม่มีอ่านเลย ผู้มีหน้าที่ในการเผยแผ่ศาสนา ไม่ค่อยมีความรู้ความสามารถเท่าที่ควร พุทธศาสนิกชนที่เข้าวัดแล้วแต่มีอายุมาก ทำให้ต้องใช้การเผยแผ่แบบเดิม ซึ่งไม่สามารถครอบคลุมและเข้ากับยุคสมัย 2) การสร้างกลยุทธ์เพื่อขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พบว่า ตัวแปร 7 ด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตัวแปรอิสระ 7 ตัว มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในตัวแปร มีค่าอยู่ระหว่าง .402 ถึง .528 มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ถ่ายทอดกลยุทธ์การขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนา กับการกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พระสอนศีลธรรม และบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนผ่านในหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง และ 4) สร้างคู่มือการขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยใช้การใช้แพลตฟอร์มดิจิทัล

คำสำคัญ: การเผยแผ่พระพุทธศาสนา, ความเปลี่ยนแปลง, กลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย, นวัตกรรม, เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่

Abstract

This research aimed to 1) study the problems and needs in propagating Buddhism, 2) create strategies, 3) transfer strategies, and 4) create a manual for propagating Buddhism in the

context of changes in innovation and modern information technology to reach various target groups of the Sangha in Surat Thani Province. This research was conducted as a research and development. The quantitative sample consisted of 306 people, calculated by Krejcie & Morgan, using a questionnaire to collect data. The qualitative sample consisted of 55 people, selected by specific method. The statistics used in the research were percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and multiple regression analysis. The research results found that 1) the problems were that students in educational institutions hardly read, those responsible for propagating religion did not have much knowledge and ability, and Buddhists who went to the temple were all old, requiring the use of traditional propagation methods, which could not cover and keep up with the times. 2) Creating a strategy to propagate Buddhism found that 7 variables had a statistically significant positive relationship at the .05 level, and 7 independent variables had an intra-variable correlation coefficient. The value is between .402 and .528, with a positive relationship with statistical significance at the .01 level. 3) Disseminate strategies for driving the propagation of Buddhism with stakeholder groups, teaching monks morality, and integrating it into teaching through the Bachelor of Political Science program in the field of Government Administration, and 4) create a manual for driving the propagation of Buddhism using a digital platform.

Keywords: Buddhism Propagation, Change, Diverse Target Groups, Innovation, Modern Information Technology

บทนำ

วิถีชีวิตกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในยุคสมัยปัจจุบัน มีเทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นตัวกลางระหว่างชีวิตความเป็นอยู่ของคนกับดิจิทัลหรือการเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศหรือการใช้สื่อออนไลน์เข้ามาแก้ปัญหาและช่วยอำนวยความสะดวกทางเศรษฐกิจในทุกภาคส่วน ส่งผลโดยตรงกับวิถีชีวิตกับคนในสังคมยุคสมัยใหม่ที่จะต้องปรับตัวไปพร้อมกับเทคโนโลยีดิจิทัลและความเป็นพลเมืองดิจิทัล โดยมีเทคโนโลยีเป็นฐานความรู้คอยอำนวยความสะดวกและปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตในสิ่งแวดล้อมดิจิทัล (ยีน ภู่วรรณ, 2562) รวมทั้งเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลให้คนในสังคมต้องปรับตัวเข้าสู่แวดลอมดิจิทัล ซึ่งสะท้อนถึงวิธีการเรียนรู้ในปัจจุบันที่มีอิทธิพลจากเทคโนโลยีดิจิทัล การเรียนการสอนได้สร้างรอยต่อเชื่อมจากห้องเรียนสู่การเรียนรู้ในบริบทจริงผ่านช่องทางการสื่อสารผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์และโลกออนไลน์และเป็นตัวผลักดันที่สำคัญในการสร้างแรงจูงใจที่สำคัญในการเรียนรู้ ในมุมมองภาคการศึกษาเทคโนโลยีดิจิทัลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างมากโดยตรง สามารถเป็นเครื่องมือในการขยายโอกาสทางการศึกษา การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับคนทุกเพศทุกวัย (ธานินทร์ อินทวิเศษ, 2562) พระพุทธเจ้าทรงตระหนักในเหตุ 3 ประการ อยู่เสมอและในทุก ๆ กรณีที่พระพุทธองค์ทรงดำเนินการเป็นปฐม ประกอบด้วย 1) ทรงค้นหาพื้นเพเดิมของเขา 2) ทรงวินิจฉัยถึงความต้องการของเขา และ 3) ทรงหยั่งรู้วิธีเข้าถึงจิตใจของเขา โดยที่พระพุทธเจ้าได้ทรงประทานแม่แบบหลักในการปฏิบัติ การแสดงธรรมให้มีเหตุผลต่อเนื่องกันไปโดยลำดับ ชี้แจงให้เข้าใจชัดเจนในแต่ละประเด็น แสดงธรรมด้วยจิตเมตตา มุ่งให้ประโยชน์แก่ผู้ฟัง ไม่แสดงธรรมเพราะเห็นแก่ลาภ สักการะ แสดงหลักธรรมคำสอนแบบยกตนข่มท่าน และไม่เสียดสีข่มขู่ผู้อื่นให้เกิดความกระทบกระเทือน ทั้งนี้เพราะพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สอนมุ่งประโยชน์ต่อมวลมหาชน สอนด้วยเหตุผลเป็นศาสนาที่มีในโลกที่องค์ผู้ประดิษฐานและผู้เผยแผ่ ไม่ได้สอนให้เชื่ออย่างงมงาย พระพุทธเจ้าได้ตรัสอยู่เสมอว่าให้คิดตรองเสียให้ถี่ก่อน

แล้วจึงเชื่อให้เชื่อภายหลังที่เข้าใจเหตุผลดี ไม่ใช่ให้เชื่อเสียก่อนแล้วจึงเข้าใจภายหลัง หลักใหญ่ของพระพุทธศาสนา นั้นอยู่ที่เหตุผลและผลทุกประการย่อมมาจากเหตุถ้าไม่มีเหตุก็ไม่มีผล ด้วยเหตุดังนี้บทบาทการเผยแผ่มีเหตุผลที่ดี จึงประกาศให้ทราบ มีลักษณะของการมีความอะลุ่มอล่วย แสดงถึงการมีใจกว้าง ไม่ผูกมัดผู้อื่นด้วยความคิดของตน อีกทั้งการเผยแผ่พุทธธรรมนับว่าเป็นหัวใจของการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาให้วัฒนาสถาพร งานเผยแผ่ที่ พระสงฆ์ทำกันอยู่ทั่วไปในปัจจุบันมี ดังนี้ (ปิ่น มุทุกันต์, 2533) คือ 1) งานพระธรรมทูต เป็นงานที่นำพุทธบริษัท และประชาชนทั่วไปให้เกิดความคิดถึงคุณค่าของธรรมะและความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติธรรม สามารถนำธรรมะมา ใช้ในชีวิตประจำวันได้ อย่างวิธีและถูกต้องรวมทั้งสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม การ ปกครอง สิ่งแวดล้อม และประเทศชาติ แนวการปฏิบัติงานของพระธรรมทูต ได้แก่ การเทศนาบรรยายธรรม การ บรรยาย การสนทนา ธรรมิกถา การนำฝึกปฏิบัติ การนำเป็นพุทธมามกะ การเยี่ยมเยียนพุทธศาสนิกชน การนำ พัฒนาท้องถิ่น การสาธิตและการเป็นผู้นำในกิจกรรมทางศาสนา 2) หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) เป็นกิจกรรมของคณะสงฆ์ไทยตามระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล พ.ศ. 2518 มีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาท้องถิ่นระดับตำบลลงสู่หมู่บ้านโดยให้พระภิกษุในชนบทได้มีบทบาทเป็นแกนนำ ใน การส่งเสริมวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนนั้น ๆ 3) งานอบรมจริยธรรม นักเรียนตามโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อมุ่งให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อสถาบันพระพุทธศาสนา สามารถปฏิบัติตาม หน้าที่ชาวพุทธได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมและน้อมนำหลักพุทธธรรมไปประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม 4) การเผยแผ่ทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์ วารสาร (journal) หรือทางนิตยสาร การ เผยแผ่ธรรมและงานการอบรมเผยแผ่ในต่างประเทศ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนาคือการทำให้ พระพุทธศาสนาขยายวงกว้างออกไปให้แพร่หลาย ได้แก่ การดำเนินการเพื่อให้หลักคำสอนในพระพุทธศาสนาเผยแผ่ ออกไป การน้อมนำหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดแก่ผู้ปฏิบัติเหล่านั้น เพราะ พระพุทธศาสนาบังเกิดขึ้นเพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลกหัวใจสำคัญของการเผยแผ่คำสอนของพระพุทธศาสนาก็เพื่อ ประโยชน์สุขแก่ชาวโลกโดยให้เกิดประโยชน์สุขตามที่พระพุทธองค์ตรัสไว้พระภิกษุผู้เป็นเจ้าอาวาสและเจ้าคณะทุก ชั้นมีหน้าที่จะต้องรับผิดชอบด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจะต้องจัดทำอันเป็นภารกิจประจำตลอดเวลาที่ดำรง ตำแหน่งเจ้าอาวาส หรือตำแหน่งที่สูงขึ้นไป แยกออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) ศาสนกิจการเป็นธุระในการจัด การศึกษา การอบรมสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิต และ 2) ศาสนกิจการเป็นธุระในการอบรมและสั่งสอนธรรมะ แก่คฤหัสถ์ (กรมการศาสนา, 2540)

สมเด็จพระมหาธีรราชมงคลอาจารย์ (ช่วง วรบุญโญ) กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้มีสาระ คือ กิจการเผยแผ่พระศาสนา ของวัดและคณะสงฆ์ในปัจจุบันมีทั้งแบบประเพณี แบบปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน มีการ ดำเนินการดังนี้ (สมเด็จพระมหาธีรราชมงคลอาจารย์. (ช่วง วรบุญโญ), 2540) 1) การเผยแผ่ตามประเพณีคณะสงฆ์และ ตามประเพณีไทย ได้แก่ การเทศนาอบรม สั่งสอนประชาชนตามความประสงค์และโอกาสต่าง ๆ ของ พุทธศาสนิกชน 2) การเผยแผ่แบบปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน ได้แก่ การบรรยายธรรม การ สนทนาธรรม การปาฐกถาธรรมในที่ประชุม ที่วัดหรือที่อื่น ๆ ในโอกาสต่าง ๆ หรือโดยทาง วิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ บันทึกลงแผ่นเสียงหรือแถบบันทึกเสียงนำไปเผยแผ่ในที่อื่น ในโอกาส ต่าง ๆ รวมตลอดถึงการพิมพ์ หนังสือเทศน์ หนังสือธรรมะออกเผยแพร่นหนังสือพิมพ์ 3) การเผยแผ่แบบจัดเป็นคณะหรือหน่วยงานเผยแผ่หรือ เป็นสถานศึกษาเป็นการประจำหรือครั้งคราว หรือจัดเป็นกิจกรรมพิเศษภายในวัดหรือในหมู่บ้านใกล้เคียง เช่น งานพระธรรมทูตในแดนไกล งานพระธรรมจาริก งานอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) หน่วยงานสงเคราะห์ ชาวพุทธมามกะ ผู้เยาว์และโรงเรียนสอนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นต้น 4) การเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่าน คฤหัสถ์ มีการจัดตั้งเป็นสมาคมเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่น พุทธสมาคมแห่งประเทศไทย (ในพระบรม ราชูปถัมภ์) ยุวพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย (ในพระบรมราชูปถัมภ์) สมาคมส่งเสริมพระพุทธศาสนาต่าง ๆ การ

บรรยายธรรมในที่ประชุมและทางสื่อมวลชนต่าง ๆ การตั้งชมรมพุทธศาสนาในมหาวิทยาลัยและโรงเรียนต่าง ๆ ตลอดจนการรักษาพระพุทธศาสนาในสถานรักษาและในที่สาธารณะต่าง ๆ 5) การจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาต่าง ๆ วัดบางวัดได้จัดให้มีปาฐกถาธรรมเป็นประจำทุกสัปดาห์หรือจัดกิจกรรมหลายประการ เช่น การหล่อเทียนเข้าพรรษา อาจมีการประกวดกัน วันสงกรานต์จัดให้มีพิธีการสงฆ์น้ำพระ การแห่พระ การขนทรายเข้าวัดและการก่อเจดีย์ทราย เป็นต้น ดังนั้นไม่ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศจะพัฒนาก้าวหน้าไป ชาวพุทธที่ปฏิบัติธรรมและเข้าถึงธรรมในระดับหนึ่งแล้ว ย่อมตระหนักดีว่าการสวดมนต์ไหว้พระจะทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดปีติสุขและความอิ่มเอิบทางใจ ปีติสุขจากการปฏิบัติธรรมดังว่านี้จะช่วยคุ้มครองและขัดเกลาจิตวิญญาณและนำพาตัวเขาให้รอดพ้นไปจากอิทธิพลและการครอบงำของเทคโนโลยีที่หลั่งไหลเข้ามาในยุคปัจจุบัน (ประสิทธิ์ พุกกาจารย์ศิริ, 2560)

พระพุทธศาสนา ได้ดำรงอยู่ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกมาอย่างยาวนานจนถึงยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารซึ่งเทคโนโลยีดังกล่าวได้เชื่อมโยงให้โลกมีความเป็นหนึ่งเดียวกัน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้ส่งผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบต่อพระพุทธศาสนา ทั้งนี้จะพบว่าการส่งผ่านข้อมูลระหว่างกันนั้นจะเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล และข้อมูลดังกล่าวอาจทำให้บุคคลที่สามเกิดความเสียหายได้ จึงเป็นสิ่งที่ช่วยแก้ไขปัญหานี้ในเรื่องดังกล่าวได้ในระยะยาว และผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศต่อพระพุทธศาสนาและกระแสจากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศนั้น มีผลกระทบ ทั้งต่อพระพุทธศาสนาและสังคมโลกโดยรวมอันสืบเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างไม่ระมัดระวังย่อม จะซึ่งเกิดผลดังต่อไปนี้ (บริษัท ดาต้าเซต จำกัด, 2555) 1) ย่อมเกิดผลกระทบด้านศีลธรรมยุคสมัยการติดต่อสื่อสารแบบรวดเร็วของระบบเครือข่ายมีผลก่อให้เกิดโลกที่ไร้พรหมแดน หากเมื่อพิจารณาศีลธรรมของแต่ละประเทศพบว่ามีแตกต่างกัน ประเทศต่าง ๆ บุคคลผู้อยู่ร่วมกันได้ด้วยจารีตประเพณี โดยมีศีลธรรมความดีงามของแต่ละประเทศนั้น ๆ มีการแพร่ภาพหรือข้อมูลข่าวสารที่ไม่ดีไปยังประเทศต่าง ๆ ย่อมมีผลกระทบต่อความรู้สึกของบุคคลในประเทศนั้น ๆ ที่นับถือศาสนาอันแตกต่างกันออกไป 2) ย่อมเกิดผลกระทบการละเมิดสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล เพราะการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลหรือรูปภาพต่อสาธารณะชนอาจเป็นข้อมูลที่ไม่เป็นจริง หรือยังไม่สามารถพิสูจน์ความถูกต้องออกสู่สาธารณะชนได้ ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลโดยไม่สามารถป้องกันตนเองได้ ซึ่งการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลเช่นนี้ จึงได้มีกฎหมายออกมาให้ความคุ้มครองและควบคุมการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง 3) ย่อมเกิดผลกระทบการมีส่วนร่วมของบุคคลในสังคมลดน้อยลง ในปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วจากกระบวนการสื่อสารและการทำงานในระบบต่าง ๆ ที่สำคัญยังมีอีกด้านหนึ่งกับการมีส่วนร่วมของกิจกรรมทางด้านสังคม ย่อมมีการพบปะสังสรรค์กันนั้นโอกาสอาจน้อยลงไปเรื่อย ๆ เพราะบุคคลเหล่านั้นย่อมอยู่แต่ในอินเทอร์เน็ตในโทรศัพท์มือถือ Facebook Line เป็นต้น 4) ย่อมเกิดผลกระทบก่ออาชญากรรมบนระบบเครือข่าย จะเห็นได้ว่าความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ย่อมก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมรูปแบบใหม่ เช่น อาชญากรรมทางด้านการขโมยข้อมูลสารสนเทศ การขโมยความลับ การหลอกลวง การกลั่นแกล้งบนสื่อออนไลน์ รวมถึงการบ่อนทำลายข้อมูลจากการใช้โปรแกรมไวรัสหลากหลายรูปแบบ เป็นต้น 5) ย่อมเกิดผลต่อการยอมรับวัฒนธรรม โดยการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของบุคคลในสังคมโลก ย่อมทำให้การแสดงออกทางพฤติกรรมด้านการแต่งกาย ด้านการบริโภคด้วยการมอมเมาเยาวชนในรูปแบบของการเล่นเกมอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาอารมณณ์ด้านจิตใจของเยาวชน ทำให้เกิดการกลืนวัฒนธรรมวิถีเดิมของแต่ละประเทศซึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์ของสังคมนั้น ๆ

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยและคณะสนใจจะศึกษาวิจัย เรื่อง “กลยุทธ์การขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทความเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เพื่อการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ทั้งนี้เพื่อสร้างกลยุทธ์การขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทความเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เพื่อการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่

หลากหลายของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี และเป็นส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มีความสอดคล้องกับสังคมยุคดิจิทัล และการนำผลการวิจัยและข้อค้นพบใหม่ไปประยุกต์ใช้ทางการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในสถานการณ์ปัจจุบัน
2. เพื่อสร้างกลยุทธ์การขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทความเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เพื่อการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายของคณะสงฆ์จังหวัด สุราษฎร์ธานี
3. เพื่อถ่ายทอดกลยุทธ์การขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทความเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เพื่อการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายของคณะสงฆ์จังหวัด สุราษฎร์ธานี
4. เพื่อนำผลการวิจัยไปสร้างคู่มือการขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทความเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่และประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิทยาการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างงานวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ และได้ดำเนินการใน 4 ระยะ

ประชากร (Population) และกลุ่มตัวอย่าง (Sample) โดยมีประชากร จำนวน 11 ตำบลของอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งมีประชากรที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,500 รูป/คน และใช้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลระยะที่ 1 เป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัย จำนวน 306 รูป/คน ตามตารางการคำนวณของ Krejcie & Morgan (เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์, 2550) เก็บข้อมูลเชิงปริมาณผ่านแบบสอบถาม จำนวน 306 ชุด ที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ความเชื่อมั่น ความเป็นปรนัย และค่าอำนาจจำแนก (r)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยและคณะได้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากการศึกษาเอกสาร (Literature Review) การสำรวจสถานการณ์ทางสังคมในปัจจุบัน การลงพื้นที่สำรวจแบบสังเกตการณ์วิถีชีวิตสังคมทั่วไป รวมถึงการสัมภาษณ์ประชาชนในอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี ดังนี้ 1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายจาก 11 ตำบล ๆ ละ 5 รูป/คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 55 รูป/คน ซึ่งแบ่งออกเป็นตัวแทนฝ่ายคฤหัสถ์จำนวน 25 คน และแบ่งเป็นตัวแทนฝ่ายคณะสงฆ์ จำนวน 30 รูปโดยใช้วิธีการการคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์การคัดเลือก และเกณฑ์การคัดออก 2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม จำนวน 13 คน พร้อมทั้งการสัมภาษณ์เชิงกับผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินรูปแบบ จำนวน 5 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกชุดเดียวกันกับที่ใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้มาจากการคำนวณตามการคำนวณของ Krejcie & Morgan ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 55 คน ได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจงโดยใช้เกณฑ์คุณสมบัติและความเหมาะสมด้านความรู้ ความสามารถ ความชำนาญหรือการมีประสบการณ์ที่ตรงกับปรากฏการณ์ที่ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

1. จากการสรุป ประมวลผล วิเคราะห์และสังเคราะห์ประเด็นข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมที่มีความหมายในกลุ่มเดียวกันแล้วสรุปเชิงพรรณนาได้ในประเด็นต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ควรมีวิธีที่จะใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อประโยชน์ส่วนรวมอย่างมากหมายและควรชำนาญในการสอนแบบเก่าที่หลากหลายอยู่แล้วด้วย

ประเด็นที่สอง ควรสร้างสื่อและขยายการเผยแผ่ในเชิงรุก เพราะปัจจุบันเราตั้งรับกันมาก ไม่ใช่เครื่องมือเทคโนโลยีการสื่อสารมาปฏิบัติการในการเผยแผ่เชิงรุกเทคโนโลยีมีน้อย ควรที่สนับสนุนให้มากกว่านี้

ประเด็นที่สาม ปัจจุบันตำราเรียนเกี่ยวกับศาสนาของนักเรียน นักศึกษา ในสถานการศึกษาแทบจะไม่มีอ่านเลย ผู้มีหน้าที่ในการเผยแผ่ศาสนา ไม่ค่อยมีความรู้ความสามารถเท่าที่ควร

ประเด็นที่สี่ สื่อการสอน การนำเสนอ ควรปรับให้ทันสมัย และมีความเข้าใจง่ายควรมีการสอนศาสนาควบคู่กับการเรียน

ประเด็นที่ห้า คณะสงฆ์ที่มีความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีและสามารถนำไปใช้ได้ดีกับเยาวชน แต่พุทธศาสนิกชนที่เข้าวัดแล้วแต่มีอายุมาก จึงต้องใช้แบบเดิม ๆ ยากให้มันต่อไป การหาวิธีการหรือการประยุกต์การเผยแผ่ให้เหมาะสมกับบริบทโดยยึดหลักธรรมคำสอนในแต่ละกิจกรรมอย่างชัดเจน ต้นแบบทางการนำเทคโนโลยีมาใช้ในชีวิตประจำวันอย่างแพร่หลาย

ประเด็นที่หก ปัจจุบันการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ชุมชนน้อยมากสมควรออกไปเผยแผ่หลักธรรมคำสอนพระพุทธศาสนาในชุมชนให้มากขึ้นให้รับแรงดำเนินการด่วน

2. จากการศึกษากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทของการเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ถือเป็นสิ่งสำคัญในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายของคณะสงฆ์ ต่อไปนี้เป็นประเด็นสำคัญ 5 ประการที่เน้นถึงเหตุผลและความต้องการที่จำเป็นสำหรับการศึกษาดังกล่าว 5 ประเด็น คือ

ประเด็นที่หนึ่ง การปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป: ด้วยความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของนวัตกรรมและเทคโนโลยี วิธีที่ผู้คนใช้ข้อมูลและเชื่อมต่อกันเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ด้วยการศึกษากลยุทธ์พระสงฆ์สามารถปรับตัวและใช้ประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังบุคคลที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นที่สอง การเข้าถึงที่เพิ่มขึ้น: นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ทำให้การเข้าถึงและเผยแผ่ความรู้ง่ายกว่าที่เคย ด้วยการศึกษากลยุทธ์ พระสงฆ์สามารถใช้เครื่องมือเหล่านี้เพื่อทำให้ผู้ฟังในวงกว้างสามารถเข้าถึงคำสอนทางพุทธศาสนาได้มากขึ้น โดยไม่คำนึงถึงที่ตั้งทางภูมิศาสตร์หรืออุปสรรคด้านภาษา

ประเด็นที่สาม การมีส่วนร่วมของคนรุ่นใหม่: คนรุ่นใหม่มักจะเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีมากกว่าและอาศัยแพลตฟอร์มดิจิทัลสำหรับข้อมูลและการสื่อสารเป็นอย่างมาก ด้วยการศึกษากลยุทธ์ พระสงฆ์สามารถพัฒนาวิธีการใหม่ๆ ในการมีส่วนร่วมและดึงดูดคนรุ่นใหม่ให้หันมานับถือศาสนาพุทธ ซึ่งจะช่วยรักษาความต่อเนื่องของประเพณี

ประเด็นที่สี่ การส่งข้อความและการเผยแผ่ประชาสัมพันธ์แบบกำหนดเป้าหมาย: ด้วยการศึกษากลยุทธ์ คณะสงฆ์สามารถรับข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับเทคนิคการส่งข้อความที่มีประสิทธิภาพและวิธีการเผยแผ่ประชาสัมพันธ์แบบกำหนดเป้าหมาย วิธีนี้สามารถช่วยสร้างเนื้อหาที่ได้รับการปรับแต่งซึ่งตรงใจกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ทำให้พุทธศาสนามีความเกี่ยวข้องและดึงดูดผู้ชมที่หลากหลายมากขึ้น

ประเด็นที่ห้า การสร้างชุมชนและการทำงานร่วมกัน: นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่มอบโอกาสในการสร้างชุมชนเสมือนจริงและส่งเสริมการทำงานร่วมกัน ด้วยการศึกษากลยุทธ์ พระสงฆ์สามารถสำรวจวิธีสร้างแพลตฟอร์มออนไลน์และเครือข่ายที่อำนวยความสะดวกในการโต้ตอบ การสนับสนุน และการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้ปฏิบัติที่หลากหลาย

เมื่อผู้วิจัยได้รับข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างกลยุทธ์การขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทความ

เปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เพื่อการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย 7 ตัวแปร หรือ 7 ด้าน คือ 1) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ 2) ด้านการเผยแพร่ศาสนา 3) ด้านหลักการวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกของพระธรรมจาริกหรือพระธรรมทูต 4) ด้านบทบาท หน้าที่และกลวิธีเผยแผ่ธรรมของพระจาริกหรือพระธรรมทูตธรรม 5) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 6) ด้านการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 และ 7) ด้านความสำเร็จกลวิธีเผยแผ่คำสอนของพระธรรมจาริกและศาสนาอื่น ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในตัวแปรที่นำมาศึกษาและสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในสถานการณ์ปัจจุบัน มีค่าอยู่ระหว่าง .402 ถึง .528 โดยตัวแปรทั้ง 7 มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และตัวแปรอิสระ 7 ตัว มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง คือ .598 ตัวแปรทั้ง 7 ตัวสามารถอธิบายความผันแปรของระดับผลของสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในสถานการณ์ปัจจุบัน ได้ร้อยละ 35.8 ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .349 และสามารถสรุปได้ว่าตัวแปรอิสระ 7 ตัว ที่รวมทำนายตัวแปรตาม สามารถอธิบายตัวแปรต้นได้สูงมาก เมื่อพิจารณาเฉพาะตัวแปร พบว่า ตัวแปรอิสระที่สามารถอธิบายตัวแปรตามได้ดีที่สุดและมีนัยสำคัญ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านความสำเร็จกลวิธีเผยแผ่คำสอนของพระธรรมจาริกและศาสนาอื่นด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ และด้านการสื่อสารในศตวรรษที่ 21

3. สามารถถ่ายทอดกลยุทธ์การขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทความเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เพื่อการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยผ่านช่องทางต่าง ๆ ทางอินเทอร์เน็ตคณะผู้วิจัยได้กำหนดกิจกรรมการเพื่อถ่ายทอดกลยุทธ์การขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทความเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เพื่อการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี กับการกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พระสอนศีลธรรม และบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนผ่านในหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง จำนวน 7 ด้าน คือ 1) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ 2) ด้านการเผยแพร่ศาสนา 3) ด้านหลักการวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกของพระธรรมจาริกหรือพระธรรมทูต 4) ด้านบทบาท หน้าที่และกลวิธีเผยแผ่ธรรมของพระธรรมจาริกหรือพระธรรมทูต 5) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 6) ด้านการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 และ 7) ด้านความสำเร็จกลวิธีเผยแผ่คำสอนของพระธรรมจาริกและศาสนาอื่น

อภิปรายผล

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในสถานการณ์ปัจจุบัน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างกลยุทธ์การขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทความเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เพื่อการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย 7 ตัวแปร หรือ 7 ด้าน คือ 1) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ 2) ด้านการเผยแพร่ศาสนา 3) ด้านหลักการวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกของพระธรรมจาริกหรือพระธรรมทูต 4) ด้านบทบาท หน้าที่และกลวิธีเผยแผ่ธรรมของพระจาริกหรือพระธรรมทูตธรรม 5) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 6) ด้านการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 และ 7) ด้านความสำเร็จกลวิธีเผยแผ่คำสอนของพระธรรมจาริกและศาสนาอื่น ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในตัวแปรที่นำมาศึกษาและสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ในสถานการณ์ปัจจุบัน มีค่าอยู่ระหว่าง .402 ถึง .528 โดยตัวแปรทั้ง 7 มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และตัวแปรอิสระ 7 ตัว มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง คือ .598 ตัวแปรทั้ง 7 ตัวสามารถอธิบายความผันแปรของระดับผลของสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในสถานการณ์ปัจจุบันได้ร้อยละ 35.8 ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .349 และสามารถสรุปได้ว่าตัวแปรอิสระ 7 ตัว ที่ร่วมทำนายตัวแปรตาม สามารถอธิบายตัวแปรต้นได้สูงมาก เมื่อพิจารณาเฉพาะตัวแปร พบว่า ตัวแปรอิสระที่สามารถอธิบายตัวแปรตามได้ดีที่สุดและมีนัยสำคัญ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านความสำเร็จกลวิธีเผยแผ่คำสอนของพระธรรมจาริกและศาสนาอื่นด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ และด้านการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ได้สอดคล้องกับ พระอุดมบัณฑิต (สมศักดิ์ สุทธิญาณเมธี) พบว่า พระธรรมจาริกจะเข้าไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาบนพื้นที่สูง ไม่เหมือนกับการเผยแผ่โดยทั่วไป จะต้องบูรณาการหลักพุทธธรรมเข้าร่วมกับกิจกรรมการพัฒนาในด้านอื่น ๆ เพื่อเข้าถึงพื้นที่เพื่อพัฒนารายการบนพื้นที่สูงทั้งด้านกายและใจหลักธรรมที่พบว่านำมาบูรณาการมากที่สุดคือ หลักสังคหวัตถุเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจหรือสร้างมิตรไมตรีให้เกิดขึ้นก่อน เป็นการนำเข้าถึงพื้นที่ได้มากที่สุด ร่วมกับหลักพุทธธรรมอื่นเมื่อเข้าถึงจึงได้ใช้หลักการพัฒนาทั้งด้านกายภาพ ภูมิปัญญา จิตปัญญาและปัญญาญาณเพื่อให้บรรลุเป้าหมายคือประโยชน์ทั้งแก่ตนในฐานะเป็นหน่วยหนึ่งของสังฆะประโยชน์ผู้อื่นคือรายการบนพื้นที่สูงในพื้นที่ต่าง ๆ และประโยชน์ สาธารณะ คือองค์กรพระธรรมจาริก ประเทศชาติและพระพุทธศาสนา 3) รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาบนพื้นที่สูงของพระธรรมจาริก อาศรมพระธรรมจาริกบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า พระธรรมจาริกใช้หลักสังคหวัตถุ (หลักสังคหวัตถุ, พรหมวิหารธรรม) นำเข้าไปสู่พื้นที่รายการบนพื้นที่สูงผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ไม่เน้นรูปแบบที่ตายตัวเหมือนกันการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั่วไปโดยอาศัยหลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก มากกว่าเชิงรับเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมชนเผ่า โดยมีการสร้างเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชน และภาคีเครือข่ายผ่านเครือข่ายออนไลน์ (Online) หนุนเสริมช่วยเหลือทั้งส่วนของการบริจาคเงินและเครื่องอุปโภคบริโภคและจิตอาสา (Volunteer) ในกิจกรรมของพระธรรมจาริกเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์และนโยบายขององค์กร (พระอุดมบัณฑิต (สมศักดิ์ สุทธิญาณเมธี, 2561))

2. เพื่อสร้างกลยุทธ์การขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทความเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เพื่อการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างกลยุทธ์การขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทความเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เพื่อการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย 7 ตัวแปร หรือ 7 ด้าน คือ 1) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ 2) ด้านการเผยแผ่ศาสนา 3) ด้านหลักวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกของพระธรรมจาริกหรือพระธรรมทูต 4) ด้านบทบาท หน้าที่และกลวิธีเผยแผ่ธรรมของพระจาริกหรือพระธรรมทูตธรรม 5) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 6) ด้านการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 และ 7) ด้านความสำเร็จกลวิธีเผยแผ่คำสอนของพระธรรมจาริกและศาสนาอื่น คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในตัวแปรที่นำมาศึกษาและสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในสถานการณ์ปัจจุบัน มีค่าอยู่ระหว่าง .402 ถึง .528 โดยตัวแปรทั้ง 7 มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สามารถสรุปได้ว่าตัวแปรอิสระ 7 ตัว ที่ร่วมทำนายตัวแปรตาม สามารถอธิบายตัวแปรต้นได้สูงมาก เมื่อพิจารณาเฉพาะตัวแปร พบว่า ตัวแปรอิสระที่สามารถอธิบายตัวแปรตามได้ดีที่สุดและมีนัยสำคัญ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านความสำเร็จกลวิธีเผยแผ่คำสอนของพระธรรมจาริกและศาสนาอื่นด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ และด้านการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ พระณปวร โทวาท ที่ศึกษาพบว่า ศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทยมีโครงสร้างองค์กรและการปฏิบัติงานตามแผน มีการพัฒนาทักษะบุคลากรให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานและการสร้างค่านิยมร่วมภายในองค์กรให้มีความสามัคคีกัน ข้อจำกัดที่

พบคือระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและฐานข้อมูลที่มีอยู่ยังขาดประสิทธิภาพ การสร้างทัศนคติของบุคคลากรที่มีต่อองค์กรยังไม่ประสบความสำเร็จการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัด ประกอบด้วย 1) การปรับทัศนคติ แนวคิด ค่านิยม และหมายรวมถึงวิธีการปฏิบัติงาน 2) การสร้างความเข้าใจให้บุคลากรทุกระดับเพื่อให้เกิดการยอมรับและมีส่วนร่วม 3) มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาสนับสนุนด้านฐานข้อมูล การสร้างบุคลากรในองค์กรให้มีความสามารถในการบริหารจัดการ 4) มีการตรวจสอบ ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารงานสมัยใหม่เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายขึ้น โดยให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน (พระณปวร โทวาท, 2560) และข้อค้นพบจากการวิจัย (New Finding) จากการสรุปประมวลผล วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลประมวลผลการวิจัย พบว่า การใช้แพลตฟอร์มดิจิทัล (Digital Platform) และแอปพลิเคชัน (Application) บนมือถือเพื่อเผยแพร่คำสอนทางพุทธศาสนาและเชื่อมโยงกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย พัฒนาการนำเสนอออนไลน์ที่น่าดึงดูดและเป็นมิตรต่อผู้ใช้ โดยให้สามารถเข้าถึงตำราหลักธรรมคำสอน คู่มือการทำสมาธิ และข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนชาวพุทธในท้องถิ่น สิ่งนี้จะช่วยให้ผู้คนจากภูมิหลังที่แตกต่างกันสามารถสำรวจพุทธศาสนาได้ตามสะดวกและเชื่อมต่อกับผู้ที่มีความคิดเหมือนกันผ่านระบบออนไลน์หรือกลุ่มสนทนาเพื่อส่งเสริมการสนทนาและการสนับสนุนสำหรับผู้สนใจในพุทธศาสนา มีการสร้างเนื้อหาที่มีคุณค่าที่น่าดึงดูดเพื่อทำให้คำสอนทางพุทธศาสนาเข้าถึงได้มากขึ้นและมีส่วนร่วมกับผู้ชมในวงกว้าง พัฒนาวิดีโอ พอดแคสต์ (Podcast) และเนื้อหาเชิงโต้ตอบที่ทำให้แนวคิดที่ซับซ้อนง่ายขึ้น แนะนำเทคนิคการทำสมาธิและแบ่งปันเรื่องราวของการเปลี่ยนแปลงส่วนบุคคลผ่านพุทธศาสนา ร่วมมือกับนักวิชาการ ผู้ปฏิบัติธรรมและศิลปินชาวพุทธเพื่อสร้างเนื้อหาคุณภาพสูงที่โดนใจผู้คนทุกวัยและภูมิหลังทางวัฒนธรรม การแบ่งปันแหล่งข้อมูลที่มีคุณค่าเหล่านี้ผ่านช่องทางต่าง ๆ และปลูกฝังชุมชนท้องถิ่นจัดตั้งและสนับสนุนชุมชนชาวพุทธในท้องถิ่นที่ตอบสนองความต้องการและความสนใจของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มศึกษา แวดวงการทำสมาธิ และการรวมตัวทางสังคมที่เปิดโอกาสให้แต่ละบุคคลได้เชื่อมต่อกับผู้อื่นที่มีความสนใจเหมือนกันและสำรวจพุทธศาสนาาร่วมกัน จัดเวิร์คช็อป (Workshop) การพักผ่อน และการสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับความท้าทายร่วมสมัยและนำแนวทางใหม่ ๆ มาใช้กับคำสอนทางพุทธศาสนา ด้วยการส่งเสริมความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีพื้นที่สำหรับการเติบโตส่วนบุคคล ชุมชนท้องถิ่นเหล่านี้สามารถทำหน้าที่เป็นตัวเร่งในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในหมู่ประชากรที่หลากหลาย

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปและข้อเสนอแนะของวิจัยนี้เสนอให้หน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะกระทรวงที่เกี่ยวข้อง หันมาใช้สื่อดิจิทัลเพื่อสื่อสารและส่งเสริมพระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ ควรให้ความสำคัญในการสร้างมาตรฐานเพื่อป้องกันไม่ให้สื่อดิจิทัลกลายเป็นช่องทางที่มีผลกระทบเชิงลบต่อศาสนาและสถาบันพระสงฆ์หนึ่งในปัญหาหลักคือความแตกต่างระหว่างพระสงฆ์รุ่นเก่ากับพระสงฆ์รุ่นใหม่ พระสงฆ์รุ่นเก่ามักไม่คุ้นเคยกับสื่อดิจิทัลและบางท่านไม่เห็นความจำเป็นในการใช้งาน แต่สำหรับพระสงฆ์รุ่นใหม่ แม้จะมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี แต่การใช้งานบางกรณีอาจก่อให้เกิดความไม่เหมาะสมและอาจเป็นแหล่งที่น่าไปสู่กิเลส ดังนั้น การศึกษาและส่งเสริมให้พระสงฆ์รุ่นเก่ามีความเข้าใจและเปิดใจยอมรับการใช้สื่อดิจิทัล ในขณะเดียวกันควรมีการอบรมพระสงฆ์รุ่นใหม่ให้ใช้สื่ออย่างมีจริยธรรมและสอดคล้องกับหลักศาสนา จึงมีความจำเป็นที่สำนักงานพระพุทธศาสนาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างมาตรฐานกลางในการใช้สื่อดิจิทัล เพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถปฏิบัติตามแนวทางที่เหมาะสมและปลอดภัย ทั้งนี้ เพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาบนสื่อดิจิทัลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับและควรศึกษาเรื่อง

จริยธรรมการใช้สื่อโซเชียลและทักษะการใช้ชีวิตในยุคสังคมดิจิทัลเพิ่มเติม และควรศึกษาประเด็นความรุนแรงบนโลกโซเชียล และความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มเติม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากจากทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดิน ทุนวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ผ่านสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ 2566

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา. (2540). คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยเรื่องการคณะสงฆ์และการศาสนา. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.
- เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์. (2550). เอกสารการเรียนรู้การทำวิจัยด้วยตนเอง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธานินทร์ อินทวิเศษ. (2562). เทคโนโลยีและนวัตกรรมกับการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University, 12(6), 478-494.
- บริษัท ดาต้าเซต จำกัด. (2555). เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกับพระพุทธศาสนา ICT and Buddhism. เรียกใช้เมื่อ 11 สิงหาคม 2565 จาก <https://www.ryt9.com/s/prg/1501698>
- ประสิทธิ์ พุกษาจารย์ศิริ. (2560). พระพุทธศาสนากับโลกดิจิทัล. เรียกใช้เมื่อ 10 สิงหาคม 2565 จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_426555
- ปิ่น มุทุกันต์. (2533). มุมสว่าง. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มีเดียโฟกัส.
- พระณปวร โทวาท. (2560). ต้นแบบการบริหารจัดการเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทย. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. มหาวิทยาลัยสยาม.
- พระมหาศิวกโร ปญญาวชิโร และคณะ. (2563). บทบาทและหน้าที่ของพระธรรมทูตจากอดีตสู่ปัจจุบัน. วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ, 6(1), 116-131.
- ยีน ภู่วรรณ. (2562). เทคโนโลยีดิจิทัลกับการพัฒนาคลังทรัพยากรการศึกษาแบบเปิดเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้: รูปแบบ ต้นแบบ. เรียกใช้เมื่อ 10 สิงหาคม 2565 จาก https://www.tla.or.th/images/Presentation_62/DigitalTechnology_VS_KM-Template.pdf
- สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามิ่งมงคลจารย์. (ช่วง วรปุณฺณ). (2540). การเผยแผ่พระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.